

УДК 340.12

DOI <https://doi.org/10.32689/2522-4603.2021.1.5>**Юлія ЛІСОВСЬКА**

кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного, фінансового та банківського права, Навчально-науковий інститут права Міжрегіональної Академії управління персоналом, вул. Фрометівська, 2, Київ, Україна, 03039, ivsd@i.ua
ORCID: 0000-0001-9278-4487

Yuliia LISOVSKA

PhD in Law, Associate Professor of the Department of Administrative, Financial and Banking Law, Educational-Scientific Institute of Law of the Interregional Academy of Personnel Management, 2 Frometivska str., Kyiv, Ukraine, 03039, ivsd@i.ua
ORCID: 0000-0001-9278-4487

**РАЦІОНАЛІСТИЧНІ МІФИ КВАНТОВОЇ ФІЛОСОФІЇ
У НЕПИСАНИХ ПРАВИЛАХ ЗВИЧАЄВОГО ПРАВА:
МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ****RATIONALIST MYTHS OF QUANTUM PHILOSOPHY
IN THE WRITTEN RULES OF CUSTOM LAW:
METHODOLOGICAL ASPECTS**

У сучасну епоху глобалізаційних змін актуального значення набуває квантова філософія, яка стимулює пошук істини як основи права в життєвому світі. Досліджуються зв'язок раціоналістичних міфів, які розглядає квантова філософія у неписаних правилах звичаєвого права з доцільною дією закону в онтологічній, епістемологічній та аксіологічній структурі правової реальності.

Визначено онтологічну структуру звичаєвого права з огляду раціоналістичних міфів квантової філософії як мотиваційний момент істини в архетипно-ментальній модернізації. Доведено, що кожна людина має цілеспрямувати свої власні сенсорно-розумові уподобання згідно екзистенційних вимірів, виходячи із ентропійності, тобто хаотично сконструйованих окремих фактів, подій, епізодів власного досвіду у виразну і прозору цілісність, що передбачає майбутнє.

Метою статті є здійснення теоретико-пізнавального аналізу квантової філософії щодо доцільності раціоналістичних міфів у неписаних правилах звичаєвого права, як модернізації ідеї в її архетипно-ментальній змістовності.

Наукова новизна. Стаття присвячена питанням квантової філософії у постсучасності. Новизна полягає в якісно новому семантичному ставленні до особи, держави та суспільства, що сформувалися на підставі суспільних потреб, можливостей, а також завдяки імперативу модернізації страху (зокрема метафізичного), відкриваючи нові смислотворчі горизонти буття.

Як висновок, раціоналістичні міфи квантової філософії відображають надлюдські реальності, що є проявом фізичного та соціального світу. За цих умов квантова філософія, ентропійно виражена як фізичний вимір, передбачає перетворення онтологічно-правових догматів на дійсність у раціоналістичних діях міфотворчості.

Ключові слова: медіація, ентропія, раціоналістичні міфи, онтологія, квантова філософія, звичаєве право.

In the modern era of globalization, quantum philosophy is gaining relevance, which stimulates the search for truth as the basis of law in the world of life. The connection between the rationalist myths considered by quantum philosophy in the unwritten rules of customary law with the expedient action of law in the ontological, epistemological and axiological structure of legal reality is investigated.

The ontological structure of customary law is determined in view of the rationalist myths of quantum philosophy as a motivational moment of truth in the archetypal-mental modernization. It is proved that each person should direct their own sensory-mental preferences according to existential dimensions, based on entropy, ie chaotically constructed individual facts, events, episodes of their own experience in a clear and transparent integrity that predicts the future.

The aim of the article is to carry out a theoretical and cognitive analysis of quantum philosophy on the expediency of rationalist myths in the unwritten rules of customary law, as a modernization of the idea in its archetypal-mental content.

Scientific novelty. The article is devoted to the issues of quantum philosophy in postmodernity. The novelty lies in a qualitatively new semantic attitude to the person, state and society, formed on the basis of social needs, opportunities, as well as due to the imperative of modernization of fear (including metaphysical), opening new meaningful horizons of existence.

In conclusion, the rationalist myths of quantum philosophy reflect superhuman realities, which are a manifestation of the physical and social world. Under these conditions, quantum philosophy, entropically expressed as a physical dimension, provides for the transformation of ontological and legal dogmas into reality in the rationalist actions of myth-making.

Key words: mediation, entropy, rationalist myths, ontology, quantum philosophy, customary law.

Актуальність проблеми. У сучасну епоху глобалізаційних змін, коли стрімкими темпами зростають нанотехнології, актуального значення набуває квантова філософія. Саме вона стимулює пошук істини як основи права в життєвому світі. Тому питання раціоналістичних міфів, що розглядає квантова філософія у неписаних правилах звичаєвого права, є доцільною дією закону в онтологічній, гносеологічній та аксіологічній структурі правової реальності.

За цих умов визначення онтологічної структури звичаєвого права з огляду раціоналістичних міфів квантової філософії є мотиваційним моментом істини в архетипно-ментальній модернізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням квантової філософії як модернізації ідеї звичаєвого права в її архетипно-ментальній змістовності є комплексно малодосліджуваними в науково-пізнавальному колі. Проте, як еволюцію ідеї правової реальності у філософії права, політології, історії та суміжних науках досліджували такі вчені як: М. Андріанов, О. Балинська, М. Білецький, В. Вовк, В. Гойман, Ю. Єршов, М. Кельман, М. Кравчук, К. Мількова, О. Омельчук, М. Цимбалюк, Ю. Шемшученко та інші.

Метою статті є здійснення теоретико-пізнавального аналізу квантової філософії щодо доцільності раціоналістичних міфів у неписаних правилах звичаєвого права, як модернізації ідеї в її архетипно-ментальній змістовності.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, природно-правове мислення ґрунтується на логічності принципів природного права як одвічному прагненні людини виявляти в життєвому світі закономірні та смислотворчі горизонти, на що необхідно зважати.

Уявлення про ці закономірності та заборони увійшли в архаїчні міфи, релігійні вірування, у принципи моральності, що сукупно становить систему неписаних правил звичаєвого права. Це, в свою чергу, сформувало філософські вчення, в яких важливим мотивом постала ідея, що право зобов'язане орієнтуватися у своєму функціонуванні на загальноприйнятні ідеали блага, честі, свободи, гідності.

При цьому, специфіка квантової філософії у постсучасності полягає в якісно новому семантичному ставленні до особи, держави та суспільства, що сформувалися на під-

ставі суспільних потреб, можливостей, а також завдяки імперативу модернізації страху (зокрема метафізичного). У межах цього еволюціонували правові відносини, створюючись своєрідний продукт людської свідомості.

За цих умов співіснування права і закону нагадує діалектичний зв'язок між буттям та свідомістю. Адже «буття природного права характеризується наявністю незмінного стану; єдністю і неподільністю; безмежністю в часі і просторі; автентичністю та неподільністю; багатокомпонентністю; наявністю засобів гармонізації; незалежністю та закритістю, а існування закону – наявністю просторово-часових параметрів; присутністю у вигляді конкретних фактів та чуттєво-рецептивних проявів; наявністю рис унікальності та індивідуальності; множинним характером; динамікою і перманентним рухом; змінним характером» [1, с. 74].

Ентропія у неписаних законах

Поширюючись у незалежному часі та просторі ентропія як суспільно-юридична категорія, зокрема природного права, призводить до якісно нового семантичного стану (зокрема воєнного) особи, держави та суспільства в процесі їх самовизначення. Саме воєнний стан може бути застосований як в окремих регіонах України, так і по всій країні загалом, оскільки сьогодні в нас стан гібридної війни на Сході України.

Згідно раціоналістичних міфів квантової філософії у неписаних правилах звичаєвого права не можна не згадати про трансцендентальне (надприродне) право, що постає як сукупність реалій, пов'язаних із пошуками відповідей на запитання про його ідеальну модель, відкриваючи нові смислотворчі горизонти буття. Адже впродовж багатьох сторіч і тисячоліть людина шукала відповідь на запитання, якими ж повинні бути право та держава як найбільш придатні до життя. При цьому морально-правова доктрина квантової філософії як диференціально-інтегральної системи функціонування закладена в основу ідеального права. Це субстанційна основа мудрості з огляду «метафізичних поглядів та знань на природно-надприродні явища. На основі цих знань і сформувалася філософсько-правова теорія, яка стала методологічною основою права [2].

У цьому сенсі ідеальне право квантової філософії, побудованої на модернізаційній ідеї архетипно-ментальної змістовності,

явно виражає метафізичні погляди. «Тут людська думка й уява відходять у трансцендентну сферу, апелюють до Вищого Розуму, якому відома істинна досконалість [1, с. 20]. Іншими словами, раціоналістичні міфи квантової філософії, що певною мірою відображають надлюдські реальності, є проявом фізичного та соціального світу. «...Все відносне і минуле розглядається в розрізі його причетності до абсолютного та вічного» [3, с. 101]. За цих умов квантова філософія, ентропійно виражена як фізичний вимір, передбачає перетворення онтологічно-правових догматів на дійсність у раціоналістичних діях міфотворчості.

Така віра людей в онтологічність концептів звичаєвого права дозволяє керувати суспільством «без залучення механізмів примусу та штучної покори. Ці межі відображені в правосвідомості – добровільному дотриманні людиною певних заборон та утриманні від їх порушень».

Щодо правового режиму воєнного стану, в якому ентропійно зростає соціальна напруга, а саме: територіальному просторі України, зокрема в зоні конфлікту Азовського моря, то квантова філософія надає появу нових положень про ідентичність моральних і правових норм, геополітичну природу людини і неписаних законів звичаєвого права. Все це змушує нас перебувати в осередку буття та функціонувати в системі реальних, практичних життєвих відносин та соціогенним впливом політичної волі **конкретних людей**. Адже ми є сьогодні є свідками того що стосовно гібридного морського конфлікту в зоні Керченської протоки ведуться дебати в Раді Безпеки ООН, оскільки Росія також є членом цієї Ради (існує Угода між Росією та Україною стосовно спільного мореплавства в Азовському морі, яка ще не скасована). Таким чином відбуваються імпульсивні дії в зоні Азовського моря, що мають невизначений геополітичний характер.

Нейроенергетика у квантовій філософії

За сучасних умов запровадження воєнного стану в Україні швидкопровідні нервові волокна окремої особи мобільно (оперативно) передають інформацію до центральної нервової системи. Якщо ж емоційні відчуття не такі потужні, то нервова система не мусить приймати швидкоплинних рішень, а має певний час, щоб поінформувати мозок виважено та помірковано про якість подразнення. Дотик, тиск, вібрація та температурний режим є затребуваними сенсорними дотиками в центральній нервовій системі людини. Такі людські нервові закінчення як сенсори сигналі-

зують нам як про внутрішні небезпеки, так і зовнішні – в геополітичному просторі. Саме такі нервові волокна людини, яка певною мірою торкається до діяльності спецслужб держав світу, є агентами в секретній місії. Автономна нервова система такої феноменальної людини функціонує навіть у стані коми, регулюючи дихання, кровообіг, травлення, ритм сну, потіння, розширення зіниць, сексуальні органи та обмін речовин. Автономна нервова система представлена трьома складовими: симпатиком, парасимпатиком та «шлунковим мозком», тобто нервовою системою внутрішніх органів, при цьому симпатик та парасимпатик є контрагентами. Адже симпатик постійно прагне зусиль та руху як проактивний, а парасимпатик прагне невимушеного відпочинку та релаксації. Саме шкіра людини через дотик, тиск, вібрацію, температуру та біль збирає найрізноманітнішу інформацію у життєвому світі.

За цих умов шкіра та мозок перебувають у тісному свідомому та несвідомому обміні. У такий спосіб вегетативна нервова система регулює звуження та розширення кровоносних судин людської шкіри.

В даному разі, коли нейроенергетика в сучасній квантовій філософії набирає нечуваних обертів завдяки розповсюдженням інформаційних технологій, їх розширенням на рівні окремої особи відбувається раціоналізація міфів саме образним мисленням: це сфера уяви, фантазії, легенд та візуалізації.

Адже даному ентропійному процесі в квантовій філософії сприяє уявлення, яка утворює архетипно-ментальні образи. Саме ці шляхетні образи культури за своїм субстанційно-природним духом виконують візуальні функції в ентропійному (самовизначеному) процесі розвитку знання про світ, про ідеї. Такі уявлення «добудовують» образи на підставі попереднього досвіду, в результаті чого виникають спонтанні асоціації. Таким чином, квантова філософія, що створює «видимі» та «невидимі» образи, є фізичним способом експериментування з візуально сприйнятою реальністю. В результаті цього відбувається механізм навіювання як «психічного зараження», що певною мірою створює ентропійно виражений стан страху та тривоги шляхом уявлення і вільного оперування ними в результаті міфотворчого осяяння. Такий несвідомий метафізичний та панічний страх на рівні людської клітини викликає відчай, оскільки маса-людина піддається, в першу чергу, лише інстинктивним почуттям, не знаючи як раціонально діяти. Прикладом цьому є запровадження в Україні воєнного стану.

Для цього потрібно спокійно реагувати на будь-які тривоги, викликані «гігієною» трансмедійного забезпечення, зокрема, запровадження правового режиму воєнного стану в Україні через конфлікт у Керченській протоці. Адже уява – це сукупна матриця, що уможлиблює діяльність усього організму в його Духу як Тіла, а Тіла як Духу, оскільки відбувається синергетична взаємодія дотику, слуху і зору. При цьому має бути критичне мислення, що відкриває нові горизонти смислотворчості в раціональних діях уявою, а не бути інфекційною в силу «медійної гігієни».

Загальноприйняті підходи до визначення поняття «медіація» в неписаних правилах звичаєвого права

Термін «медіація» походить від грецького *medos* – «нейтральний», «незалежний від сторони»), а також від таких латинських термінів, як *mediatio* («посередництво») та «*mediare*» (бути посередником у спорі»). На думку В. Рєзнікової, медіація – це альтернативний спосіб вирішення спору, що містить у собі структурований переговорний процес, який здійснюється за допомогою незалежного, нейтрального та кваліфікованого посередника (медіатора), що допомагає сторонам спору самостійно, на добровільній основі, досягти згоди для вирішення спору, що відповідає інтересам кожної зі сторін спору [4, с. 14]. Проект Закону України «Про медіацію» містить таке визначення поняття медіації: це альтернативний (позасудовий) метод вирішення спорів за допомогою якого дві або більше сторін спору намагаються в рамках структурованого процесу за участі медіатора досягти згоди для вирішення їхнього спору [5].

При цьому варто виокремити такі ознаки медіації:

- участь незалежної третьої сторони-медіатора;
- добровільність;
- структурованість;
- гнучкість;
- конфіденційність.

Одним із критеріїв процесу медіації є її конфіденційність, оскільки медіатор зобов'язується не розголошувати інформацію. Конфіденційність медійного процесу забезпечується на двох рівнях: як самого медіатора, так і сторін. Цей критеріальний огляд розкрито в ст. 9 проекту Закону України «Про медіацію»: інформація щодо медіації є конфіденційною, якщо сторони медіації письмово не домовилися про інше. Конфіденційною є інформація щодо пропозиції одній зі сторін про застосування процедури медіації, готовності однієї зі сторін прийняти пропози-

цію іншої сторони про врегулювання спору й інша інформація щодо процесу підготовки та проведення медіації... Жодна зі сторін медіації не має права розголошувати інформацію щодо медіації без письмової згоди іншої сторони [5]. Адже все це є можливим на практиці з метою врегулювання конфлікту та самозбереження взаємин на майбутнє, а також можливість самостійного керування процесом поза правовим полем.

Образне мислення в раціоналістичних міфах

Згідно з Арістотелем, діалектизми, метафори, епітети та інші види слів створюють у міфотворчості, зокрема у поезії, стиль незвичайний і піднесений. «Найяснішим є той стиль, – стверджував у «Поетиці» давньогрецький філософ, – у якому є загальноживані слова, а це – стиль низький» [6, с. 28–63].

У цьому змісті необхідно охоплювати образи і поняття. На наш погляд, образи – це синтез емоційно-чуттєвих уподобань, що впорядковують ентропію як мірило хаосу відчуттів як єдине ціле, що править світом суцільних речей. Тому образ – це не просто відтворення відчуттів, а генеративна цілісність, складених із них, що суттєво для квантової філософії. За світовідчуттям образи поділяються на: гіперчуттєві (екстрасенсорні), репродуктивні та продуктивні. «Кожен репродуктивний і продуктивний образ своїм джерелом має сприйняттєві образи. Репродуктивний образ полягає у простому прогадуванні, а продуктивний – у перетворенні та комбінуванні сприйняттєвих образів [7, с. 26]. Іншими словами, кожна людина має цілеспрямувати свої власні сенсорно-розумові уподобання згідно екзистенційних вимірів, виходячи із ентропійності, тобто хаотично сконструйованих окремих фактів, подій, епізодів власного досвіду у виразну і прозору цілісність, що передбачає майбутнє. Саме це і є прерогативою діяльності спецслужб світу.

Так, наприклад, коли ми думаємо, то виникають ідеї, думки, а коли ми співаємо, то виникає спів. В результаті цього здійснюються психофізичні дії як психічний акт за семантичним станом людини, що певним чином впливає на перебіг фізичної дії і тим самим на формований фізичною дією витвір. Саме такий нейровитвір є творчим вираженням ідеї (задуму). Зрозумілий в такий ентропійний спосіб багатозначності думки є шляхом квантової філософії до абстрагування, здійсненого на конкретних витворах. Адже в житті нічого не має випадкового, а все обдумане, розраховане, виважене та помірковане, оскільки переповідати події необ-

хідно в такому порядку, в якому вони відбувалися б у дійсності. При цьому має бути здійснена метафізична мотивація як бажання усвідомити та переосмислити суть дійсності, оскільки нова семантична якість образного мислення (багатозначність) розвиває інтуїцію як гіперчутливість вражень, напругу почувань та силу духу. Це «дає нам хвилини повної насолоди, або, інакше кажучи, переносить нас на якийсь час у ділянку вищих вартостей» [8, с. 510].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розглянуто раціоналістичні міфи квантової філософії, які відображають надлюдські реальності, що є проявом фізичного та соціального світу. За цих умов квантова філософія, ентропійно виражена як фізичний вимір, передбачає перетворення онтологічно-правових догматів на дійсність у раціоналістичних діях міфотворчості.

Таким чином, раціоналістичні міфи квантової філософії побудовані на уявленні, що ентропійно є хаотичними, безладними, неупорядкованими. Тому з нього треба вибрати те, що важливе і суттєве, а відкинути те, що неважливе. Іншими словами, конструювання цілісного образу із хаосу вражень обґрунтовує тяжіння до передбачення назрілих реальних подій. Саме в такому сенсі ентропія є тим необхідним будівельним матеріалом уявного світу, в якому недалекому майбутньому здійснюються на практиці фізичні речі видимого та невидимого світу, що навантажені субстанційним духом. Для цього не потрібно боятися хаосу, а навпаки – необхідно вміти абстрагуватися від різних витворених значень на підставі раціоналістичних міфів. Адже, наскільки ідеальний світ живе в одній Людині, наскільки і Людина живе в «ізольованому» ідеальному світі.

Література:

1. Бачинин В. Морально-правовая философия. Харьков : Консум, 2000. 208 с.
2. Сливка С. С. Проблеми реалізації онтологічно-правових догматів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки.* 2014. № 801. С. 56–63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2014_801_13.
3. Братасюк М. Значимість правового ідеалізму в сучасному українському правовому розвитку. Взаємодія громадян та правоохоронних органів у контексті формування правової держави: правові, історичні, філософські та психологічні аспекти. Львів : ЛьвДУВС, 2012. 208 с.
4. Резнікова В.В. Медіація (посередництво) як спосіб вирішення господарських спорів. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки.* Вип. 90. 2012. С. 14–23.
5. *Про медіацію* : проект Закону України від 17 грудня 2015 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57463
6. Арістотель. Поетика. *Античні поетики* / упоряд. М. Борецький, В. Зварич. Київ : Грамота, 2007. 168 с.
7. Twardowski K. Wyobrazenia I poejecia. Lwow, 1989. 152 s.
8. Антонич Б.І. Національне мистецтво (спроба ідеалістичної системи мистецтва). *Вибрані твори* / упоряд. Д. Ільницький ; передм. Д. Ільницького та І. Старовойт. Київ : Смолоскип, 2012. 872 с.

References:

1. Bachynyn, V. (2000). *Moral'no-pravovaya fylosofiyya [Moral and legal philosophy]*. Khar'kov: Konsum [in Russian].
2. Slyvka, S. S. (2014). Problemy realizatsiyi ontolohichno-pravovykh dohmativ [Problems of implementation of ontological and legal dogmas]. *Visnyk Natsional'noho universytetu L'vivs'ka politekhniky. Yurydychni nauky. – Bulletin of the National University Lviv Polytechnic. Legal sciences*, 801, 56–63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2014_801_13. [in Ukrainian].
3. Bratasyuk, M. (2012). *Znachymist' pravovoho idealizmu v suchasnomu ukrayins'komu pravovomu rozvytku [Significance of legal idealism in modern Ukrainian legal development]*. Vzayemodiya hromadyan ta pravookhoronnykh orhaniv u konteksti formuvannya pravovoyi derzhavy: pravovi, istorychni, filosofov'ski ta psykholohichni aspekty – Interaction of citizens and law enforcement agencies in the context of the formation of the rule of law: legal, historical, philosophical and psychological aspects. L'viv: L'vDUVS [in Ukrainian].
4. Ryznikova, V.V. (2012). Mediatsiya (poserednytstvo) yak sposib vyrishennya hospodars'kykh sporiv [Mediation (mediation) as a way of resolving economic disputes]. *Visnyk Kyivivs'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Yurydychni nauky – Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Legal sciences*, 90, 14 [in Ukrainian].
5. *Pro mediatsiyu [On mediation]* : proekt Zakonu Ukrayiny vid 17 hrudnya, 2015. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57463 [in Ukrainian].
6. Aristotel'. (2007). Poetyka [Poetics]. *Antychni poetyky / uporyad. M. Borets'kyy, V. Zvarych.* Kyiv: Hramota [in Ukrainian].
7. Twardowski, K. (1989). *Wyobrazenia I poejecia.* Lwow [in Ukrainian].
8. Antonych, B.I. (2012). *Natsional'ne mystetstvo (sproma idealistychnoyi systemy mystetstva) [National art (an attempt at an idealistic system of art)]*. Kyiv: Smoloskyp [in Ukrainian].